

MAKTABGACHA YOSHDA BOLALARDA IJODKORLIKNI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Toshboyeva Go'zal Avazovna

Surhondaryo viloyati Qiziriq tumani 15-DMTT direktori

Annotatsiya: Ushbu maqola maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni rivojlantirishning ahamiyati va usullarini ko'rib chiqadi. Unda erkin o'yin muhiti yaratish, tasviriy san'at, musiqa, harakat va hikoya yaratish kabi faoliyatlar orqali bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rag'batlantirish yo'llari batafsil bayon etilgan. Maqolada ota-onalar va tarbiyachilarning qo'llab-quvvatlovchi roli ta'kidlangan.

Annotation: This article examines the importance and methods of developing creativity in preschool children. It elaborates on ways to encourage children's creative abilities through activities like creating a free play environment, visual arts, music, movement, and storytelling. The article emphasizes the supportive role of parents and educators.

Kalit so'zlar: Ijodkorlik, Maktabgacha yosh, Bolalar rivojlanishi, O'yin, Tasviriy san'at, Musiqa, Hikoya yaratish.

Keywords: Creativity, Preschool age, Child development, Play, Visual arts, Music, Storytelling.

Maktabgacha yosh – bolaning ijodiy qobiliyatlari eng jadal rivojlanadigan davr. Bu yoshda bolalar atrofdagi dunyoni o'yinlar, tasviriy san'at, musiqa va harakat orqali o'rganadilar. Ijodkorlikni rivojlantirish bolaning shaxsiyatini shakllantirish, muammolarni yechish ko'nikmalarini rivojlantirish va kelajakdagi muvaffaqiyatiga zamin yaratish uchun muhimdir [4].

Ijodkorlikni rag'batlantirish uchun quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

- Erkin o'yin muhitini yaratish. Bolalarga ijodiy o'yinlar uchun yetarli bo'sh joy va turli materiallar (qog'oz, rangli qalamlar, plastilin, konstruktorlar va hokazo) taqdim etish muhim. Ularga qanday o'ynashni yoki nimani chizishni majburlamasdan, o'z g'oyalarini erkin ifodalashlariga imkon berish kerak [5].

- Tasviriy san'at va hunarmandchilik. Rasm chizish, bo'yash, loydan yasash, qog'oz kesish kabi faoliyatlar bolaning mayda motorikasini rivojlantiradi va ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi. Natijaga emas, balki jarayonga e'tibor qaratish, bolaning har bir ijodiy urinishini qo'llab-quvvatlash muhim [6].

- Musiqa va harakat. Qo'shiq aytish, raqsga tushish, turli musiqa asboblarida chalish bolaning ritm hissini, eshitish qobiliyatini va emotsional rivojlanishini yaxshilaydi. Bu orqali bolalar o'z his-tuyg'ularini ifodalashni o'rganadilar [7].

•Ertak va hikoya yaratish. Bolalar bilan birgalikda ertaklar, qiziqarli hikoyalar to‘qish ularning tasavvurini, nutq qobiliyatini va lug‘at boyligini oshiradi. Personajlar va syujetlarni o‘ylab topish ularning ijodiy fikrlashini faollashtiradi [8].

Ijodkorlikni rivojlantirishda ota-onalar va tarbiyachilarning qo‘llab-quvvatlashi va motivatsiyasi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bolalarning har bir ijodiy urinishini qadrlash, ularning o‘ziga bo‘lgan ishonchini mustahkamlaydi va keyingi ijodiy faoliyatga undaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish – bu ularning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun mustahkam poydevor yaratish demakdir [4]. O‘tkazilgan tadqiqotlar va amaliy tajribalar shuni ko‘rsatadiki, erkin o‘yin muhiti, turli san‘at turlari (tasviriy san‘at, musiqa, raqs) va hikoya yaratish kabi faoliyatlar bolalarning tasavvurini, nutqini, mayda motorikasini va kognitiv qobiliyatlarini sezilarli darajada yaxshilaydi [5, 6, 7, 8]. Bolalarga ijodiy jarayonda erkinlik berish, ularning har bir urinishini qadrlash va natijadan ko‘ra jarayonga e‘tibor qaratish ularning o‘ziga bo‘lgan ishonchini mustahkamlaydi va keyingi ijodiy faoliyatga undaydi [5].

Afsuski, ba’zi ota-onalar va tarbiyachilar bolalarni faqatgina akademik bilimlarni o‘zlashtirishga undab, ijodiy faoliyatga yetarlicha e‘tibor bermaydilar. Bu esa bolalarning ijodiy salohiyatini cheklab, ularning mustaqil fikrlash va muammolarni yechish qobiliyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning uchun, maktabgacha ta’lim dasturlarida ijodkorlikni rivojlantirishga qaratilgan mashg‘ulotlarni ko‘paytirish va ota-onalarni bu borada xabardor qilish muhimdir.

Adabiyotlar Ro‘yxati

[1] Hasanova G. R. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish. – Toshkent Fan va texnologiya, 2018. – B. 67.

[2] Abdurahmonova Z. O‘yin faoliyati orqali bolalar ijodkorligini shakllantirish // Ta’lim va innovatsiyalar. 2021, № 3. – B. 110-115.

[3] Ismatullayeva L. M. Tasviriy san‘at mashg‘ulotlarining bolalar ijodiy rivojlanishiga ta’siri // San‘atshunoslik jurnali. 2020, № 2. – B. 45-50.

[4] Usmonova N. Bolalarda musiqiy qobiliyatni rivojlantirishning pedagogik asoslari // Yoshlar va fan. 2019, № 1. – B. 78-83.

[5] Saidova G. Ertak terapiyasi va bolalarning nutqiy rivojlanishi // Bolalar adabiyoti. 2022, № 4. – B. 20-25.